

Bijlage 3 – Uitgavenoverzicht Opvang Oekraïne

De onderstaande tabel betreft het opvang-gerelateerde deel van het uitgavenoverzicht zoals gepubliceerd in de Miljoenennota 2023 en geactualiseerd naar aanleiding van de Najaarsnota 2022.¹ Onderuitputting op de budgetten vloeit terug naar de schatkist.

In miljoenen euro	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Justitie en Veiligheid	755,5	2.251,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gemeentelijke en particuliere opvang	500,0	2.040,0				
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	6,4	57,6				
Subsidies NGO's	34,0	22,1				
Directoraat Generaal Oekraïne en Nationale Opvangorganisatie (NOO)	9,1	6,9				
Regeling Medische zorg Ontheemden	102,2	99,0				
Tolken	1,6	1,6				
Veiligheidsregio's en GGD'en	95,2	23,8				
Uitvoeringskosten IND	7,0					
Financiën	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0,5					
Binnenlandse Zaken	107,7	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2,0					
Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting	4,0	8,0				
Realisatie van extra woningen	100,0					
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2					
Basisregistratie Personen (BRP)	0,5					
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	611,0	471,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Ambulante begeleiding	3,0					
Faciliteren toelatingsexamens	0,3					
Leerlingenvervoer	22,0	21,4				
Nieuwkomersonderwijs	198,3	117,6				
Ondersteuning en uitvoering LOWAN	0,6	0,4				
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	0,6					
Tijdelijke onderwijshuisvesting	386,2	318,0				
Voorschoolse educatie		13,7				
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	3,1	50,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Werktijdverkorting	0,0	0,0				

¹ Kamerstukken II 2022-2023, 36200, nr. 2, tabel 22; Kamerstukken II 2022-2023, 36250, nr. 1, bijlage 4.

Kindregelingen	3,1	50,8				
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	51,1	29,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Meerkostenregeling gemeentelijke zorg	25,5	15,0				
Transport medische evacuees	0,6	9,8				
Zorg aan onverzekerden (SOV)	25,0	5,0				
Aanvullende Post	0,0	446,4	1.041,6	0,0	0,0	0,0
Gemeentelijke en particuliere opvang		446,4	1.041,6			
Totaal	1.528,9	3.257,1	1.041,6	0,0	0,0	0,0

Toelichting Justitie en Veiligheid

Gemeenten worden gecompenseerd voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. In 2022 zijn hiervoor fors meer voorschotten dan verwacht aangevraagd. Dit leidt tot meeruitgaven in 2022 van 350 miljoen euro. De definitieve bijdrage aan de gemeenten wordt middels nacalculatie op basis van de daadwerkelijke kosten bepaald.

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) stelt in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. Voor de ondersteuning van de opvang van Oekraïense ontheemden is de hulp ingeroepen van verschillende NGO's. Zo is Vluchtelingenwerk Nederland door JenV gevraagd om het particuliere hulpaanbod te coördineren en te faciliteren.

Er is besloten tot oprichting van het Directoraat Generaal Oekraïne (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DG OEK is belast met beleidscoördinatie, ondersteuning en planvorming ten behoeve van de opvang van Oekraïense ontheemden. De NOO heeft als taak om bij te dragen aan het realiseren van voldoende opvanglocaties en het beschikbaar stellen van de benodigde basisvoorzieningen.

De Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming geeft Oekraïense ontheemden recht op medische zorg. Daartoe is de Regeling Medische zorg Ontheemden (RMO) ontworpen, analoog aan de Regeling Medische zorg Asielzoekers van het COA. Hiervoor is in 2022 en in 2023 respectievelijk 102 en 99 miljoen euro geraamd.

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Voor de bedrijfsvoering en kosten voor GGD en veiligheidsregio's en gemeenten met een coördinerende taak is een regeling gemaakt. Het gaat om kosten die bij reguliere asielzoekers via COA worden gefinancierd. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) heeft hogere uitvoeringslasten als gevolg van inkomende Oekraïense ontheemden. In navolging van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne worden o.a. de identiteitsdocumenten van Oekraïense ontheemden door de IND voorzien van een sticker die de beschermde status weergeeft.

Toelichting Financiën

Voor Oekraïense ontheemden is het mogelijk gemaakt contante hryvnia's (Oekraïense valuta) in te wisselen voor euro's. De kosten hiervoor worden geraamd op 0,45 miljoen euro.

Toelichting Binnenlandse Zaken

Voor de doorstroming van Oekraïense ontheemden van noodopvang naar reguliere huisvesting zijn op korte termijn extra woningen nodig. Na een verkenning is besloten om voor deze opgave tot eind 2023 een taskforce versnelling tijdelijke huisvesting op te richten, waarvoor in totaal 12 miljoen euro beschikbaar is gesteld, waarvan 4 miljoen euro in 2022.

Om woningen te realiseren is in lijn met het programma «Een thuis voor iedereen» en het Woningbouwprogramma vanuit de middelen voor de Woningbouwimpuls 100 miljoen euro versneld ingezet voor de transformatie van bestaande gebouwen en de bouw van nieuwe flexwoningen. Op basis van het aantal ontheemden dat langer in Nederland verblijft (peildatum 1 januari 2024), worden deze kosten op een later moment (deels) generaal gecompenseerd. Een deel van deze woningen zal beschikbaar komen voor andere doelgroepen zodat verdringing zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Aan het Rijksvastgoedbedrijf zijn middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden. De Rijkdienst voor Identiteitsgegevens heeft een bijdrage ontvangen voor haar werkzaamheden in verband met het registreren van ontheemden uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP).

Toelichting Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Om Oekraïense vluchtelingen onderwijs te kunnen bieden, is de reguliere nieuwkomersbesteding uitgebreid zodat ook Oekraïense leerlingen onder de definitie vallen. Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Tevens wordt budget beschikbaar gesteld aan gemeenten voor leerlingenvoer en tijdelijke onderwijshuisvesting.

Toelichting Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Door de oorlog in Oekraïne konden mogelijk meer bedrijven aanspraak maken op de regeling werktijdverkorting. Hiervoor is bij de eerste suppletore begroting 2022 budget toegevoegd aan de begroting van het Ministerie van SZW. Het blijkt echter dat het gebruik van de regeling werktijdverkorting niet is toegenomen. Het budget is daarom weer volledig afgeboekt. De uitgaven aan de kindregelingen voor Oekraïense ontheemden worden in 2022 op 3,1 miljoen euro ingeschat. Het gebruik door Oekraïense ontheemden van de kinderopvangtoeslag, het kindgebonden budget en de kinderbijslag is aanzienlijk lager dan eerder werd ingeschat.

Toelichting Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Het kabinet compenseert gemeenten voor extra kosten die zij maken in het sociaal domein voor Oekraïense ontheemden. Er wordt hiervoor 25,5 miljoen euro uitgekeerd aan gemeenten voor 2022. Verder is er 15 miljoen euro aan middelen gereserveerd voor 2023 op basis van een raming van 75.000 ontheemden in Q1 en Q2 van 2023.

Er is besloten tot het medisch evacueren van Oekraïense ontheemden uit ziekenhuizen in buurlanden van Oekraïne. De kosten hiervan vallen in 2022 lager uit als gevolg van het feit dat minder medische evacuaties hebben plaatsgevonden dan oorspronkelijk was geraamd. De coördinatie en organisatie rondom de zorg voor Oekraïense ontheemden wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS), onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ).

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland kwamen waren eerst onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg en maakten daarom gebruik van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor onverzekerden (SOV). Het kabinet heeft besloten de uitgaven voor deze ontheemden generaal te compenseren tot en met het tweede kwartaal van 2023 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 25 miljoen euro in 2022. Ook voor 2023 is 5 miljoen euro voor de SOV (ten behoeve van Oekraïense ontheemden) geraamd. De zorgkosten lopen inmiddels via de Regeling Medische zorg voor Ontheemden uit Oekraïne (RMO), maar dit kan pas nadat ontheemden geregistreerd zijn in de Basisregistratie Personen.

Toelichting Aanvullende Post

Op de Aanvullende Post is 1,5 miljard euro gereserveerd voor de uitvoering van de gemeentelijke en particuliere opvang voor gemeenten in het eerste en tweede kwartaal van 2023. Gezien de onzekerheid over de ontwikkelingen voor opvang en omdat gemeenten de kosten die in 2023 worden gemaakt grotendeels pas in 2024 declareren, zijn aanvullende middelen in 2024 gereserveerd op de Aanvullende Post.